

Реалізація інтегрованого позиціонування має ряд важливих переваг. Основні переваги:

- у свідомості споживачів складається велика доказова база позиціонування, що підсилює вплив на них марочної позиції і сприяє створенню «вагової» групи лояльних споживачів;
- споживачам легше сприймати наступні трансльовані елементи системи образу бренда;
- дозволяє уникнути більшої частини раніше відомих і всіх знову визначених стратегічних помилок формування образу бренда.

Висновки. Процес формування образу бренда є багаторівневим та досить складним, що призводить під час його реалізації до стратегічних помилок, які у довгостроковій перспективі можуть мати суттєві негативні наслідки для торгової марки та її власників. Для того, щоб уникнути зазначених помилок вводиться поняття інтегрованого позиціонування. Система інтегрованого позиціонування є перехідною стадією від одномірної структури позиціонування торгової марки до багатомірної структури системи образу бренда. Якщо марочна позиція є основою для формування інтегрованого позиціонування торгової марки, то інтегроване позиціонування є фундаментом і «стратегічним каркасом» формування образу бренда.

Література

1. Барта Р. Рекламный менеджмент / Барта Р., Майерс Д., Аакер Д. ; [пер. с англ.]. – СПб. : Питер, 2000. – 784 с.
2. Дойль П. Менеджмент: стратегия и тактика / Дойль П. – СПб. : Изд. «Питер», 1999. – 560 с.
3. Котлер Ф. Основы маркетинга / Котлер Ф. ; [пер. с англ. В. Б. Боброва]. – М. : Изд-во "Прогресс", 1991. – 657 с.
4. Портер М. Международная конкуренция: конкурентные преимущества стран / Портер М. ; [пер. с англ. И. В. Квасюка и др.]. – М. : Международные отношения, 1993. – 896 с.
5. Чармессон Г. Торговая марка: как создать имя, которое принесет миллионы / Чармессон Г. – СПб. : Питер, 1999. – 224 с.

Надійшла 16.08.2011

УДК 65.014.018:330.341.1

А. А. ГУРІНА, М. О. МАКСИМЕНКО, Н. М. КРАУС
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НА МІКРОРІВНІ З ВРАХУВАННЯМ ІННОВАЦІЙ

У статті розглянуто проблему управління нововведеннями на промислових підприємствах. Аналіз факторів, що впливають на ефективність розробки і впровадження нововведень, дозволив визначити концептуальні основи підвищення якості й оперативності науково-технічних розробок. Розглянутий механізм управління якістю продукції/послуг.

In the article the problem of management innovations at the industrial enterprises is considered. The analysis of the factors which influence on efficiency of development and innovations introduction allowed to define conceptual bases of upgrading and operationability of scientific and technical developments. The mechanism of quality of goods/services management is considered.

Ключові слова: інновації, управління, якість, управління якістю, інноваційна діяльність, нововведення, промислові підприємства.

Вступ. В умовах переходу до ринку успіх кожного конкретного товаровиробника оцінюється за рівнем ефективності виробництва, обумовленої, в першу чергу, ступенем задоволення потреб суспільства з найменшими витратами. При цьому в даний час визначальною характеристикою, яка формує суспільні потреби, стає якість продукції. Це пов'язано з тим, що якість продукції в умовах конкуренції є головним стимулом придбання продукції, одним з факторів її конкурентоспроможності.

Стан справ в області управління якістю для підприємств України не можна визначити як задовільний. Розвиток експортних відносин показав, що продукція вітчизняних підприємств є неконкурентоспроможною на світовому ринку саме за якістю. У цьому зв'язку набуває особливого значення проблема розробки та впровадження дійових методів управління забезпечення якості продукції.

Універсальність проблеми якості загально визнана економічною наукою. Дана проблема набуває нової, особливої актуальності в Україні із поглибленням ринкових відносин і загостренням конкуренції. Саме тому існує необхідність постійного вдосконалення методів забезпечення та управління якістю як універсальної економіко-організаційної категорії, як відомо з [1. с. 1].

До фундаментальних праць в галузі економіки і управління якістю належать роботи таких вчених, як Й.Шумпетер, П.Дракер, А.Маршал, А.Чендлер, А.Пенроуз та інших. Загально визнаними для формування загальної моделі менеджменту якості стали праці таких зарубіжних вчених, як М.Бест, Е.Демінг, Д.Джуран, Ф.Кросбі, О.Уільямсон, А. Робертсон, А.Фейгенбаум, І. Каору, М.Мінору, І.Муто, Г.Тагучі, Ш.Шінгу та

інших. Значний внесок в розвиток теорії управління якістю належить вітчизняним вченим, таким як А. Глічев, В. Панов, Г. Азгальдов, В. Версан, Ю. Адлер, Р. Бичківський, П. Каліта, М. Шаповал, Ю. Адлер, Ю. Койфман, О. Орлов, Н. Тарнавська, М. Шаповал, О. Поляков, С. Решміділова, М. Чередниченко, М. Чумаченко та ін.

Однак цілий ряд проблемних питань й досі або практично не розглядаються в науковій літературі, або ж визнані як загальні без їх остаточного наукового розв'язання.

На сьогоднішній день практично відсутні наукові дослідження нових організаційних та ринкових інститутів управління якістю на постприватизаційному етапі розвитку вітчизняних підприємств, моделі організаційно-економічної ефективності забезпечення якості, що дозволило б удосконалити процеси управління якістю в плані досягнення максимізації конкурентоспроможності підприємництва. В економічній теорії і практиці менеджменту залишаються недостатньо повно вирішеними питання впливу якості на ефективність підприємств передусім з позицій їх функціонування як організаційних структур. Актуальність обумовлена тим, що на практиці управління здійснювалося в наукових дослідженнях лише на поодиноких підприємствах і досі не отримав істотного практичного поширення. Звідси сучасна теорія якості не дає вичерпної відповіді на низку достатньо важливих питань, необхідних для економічного оцінювання ефективності даного управлінського процесу.

Постанова завдання. Використовуючи теоретичні положення і практичні рекомендації дослідників, метою статті є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення процесу управління та забезпечення якості на промислових підприємствах України. З'ясувати сучасні проблеми управління якістю на промислових підприємствах та аналіз факторів, що впливають на ефективність розробки і впровадження нововведень. При дослідженні проблеми ставиться завдання виокремлення основних підходів щодо управління якістю та з'ясування її суті з врахуванням власних поглядів та застосуванням нововведень.

Результати. Поняття якості у широкому розумінні є універсальною філософською категорією, яка охоплює як явища зовнішнього світу, так свідомість людини. Вважається, що першим проаналізував категорію якості давньогрецький філософ і вчений Арістотель (384-322 до р. х.). Він визначив її як «видову відмінність» однієї сутності від іншої, що належить до того ж виду. Арістотель вказує на мінливість якості як зміну стану речей, їх здатність перетворюватись у свою протилежність (справне-пошкоджене, корисне-шкідливе). Для відповіді на питання "Що таке якість" звернемося до думки найбільших фахівців в області якості, які внесли у XX столітті найбільший внесок у розвиток менеджменту якості, що розглянуто у [2, с. 238].

Ф. Кросбі вважав, що слово "якість" застосовують, щоб показати відносну значимість речей. Усе це причина для визначення якості як відповідності вимогам, якщо ми хочемо керувати ним ...".

Е. Демінг вважає, що "проблема з визначенням якості полягає в перекладі властивостей, необхідних споживачу, у вимірювані характеристики, щоб продукція могла бути спроектована, вироблена і надана споживачеві за таку ціну, яку він готовий заплатити. Тому якість може бути визначене тільки в термінах конкретної особи".

На думку А. Фейгенбаума: "Якість визначає споживач, а не інженери, служба маркетингу або вище керівництво. Якість продукції та послуги можна визначити так: це загальна сукупність характеристик продукції та послуги, що відносяться до маркетингу, розробки, виробництва і технічного обслуговування, за допомогою яких продукція і послуга при своєму використанні задовольнять очікування споживача".

Згідно з сучасною термінологією, регламентованою міжнародними стандартами в галузі менеджменту якості, якість - це сукупність характеристик об'єкта, які дозволяють задовольняти існуючі і можливі потреби споживача.

На основі аналізу розвитку теорії економіки якості виявлено існування різних підходів та принципів щодо розв'язання проблем забезпечення і підтримання якості, що значною мірою обумовлено культурними особливостями та досвідом управління в різних країнах. Все це підкреслює необхідність наукових пошуків у напрямку виявлення основних функціональних факторів ефективності систем управління якістю на вітчизняних промислових підприємствах, адаптації світового досвіду, розроблення перспективних моделей управління якістю в Україні, як відомо з [1, с. 5].

Зараз весь світ працює над проблемою забезпечення якості. Методичною її основою є так звана "петля якості", яка показана на рис. 1.

Забезпечення якості продукції складається із процедур забезпечення якості на кожній стадії життєвого циклу продукції. Забезпечення якості маркетингу ґрунтується на тім, що маркетинг повинен:

1. Створити систему пошуку, обробки і аналізу інформації про вимоги, пропонованих зовнішнім середовищем (споживачами, суспільством) до продукції і організації. Основними показниками якості маркетингової інформації при цьому повинні виступати її повнота, вірогідність і актуальність.

2. Установити наявність поточної або перспективної потреби, засобом якого може стати конкретний товар (послуга), і сформулювати вимоги споживачів.

Основою для виконання наступного етапу життєвого циклу продукції може служити загальний опис продукції, що включає наступні аспекти: параметри експлуатації (умови використання, надійність і т.д.);

споживчі переваги відносно дизайну і органолептичних характеристик продукції; вимоги до впакування; процедури забезпечення якості продукції в процесі експлуатації; існуючі законодавчі обмеження і стандарти.

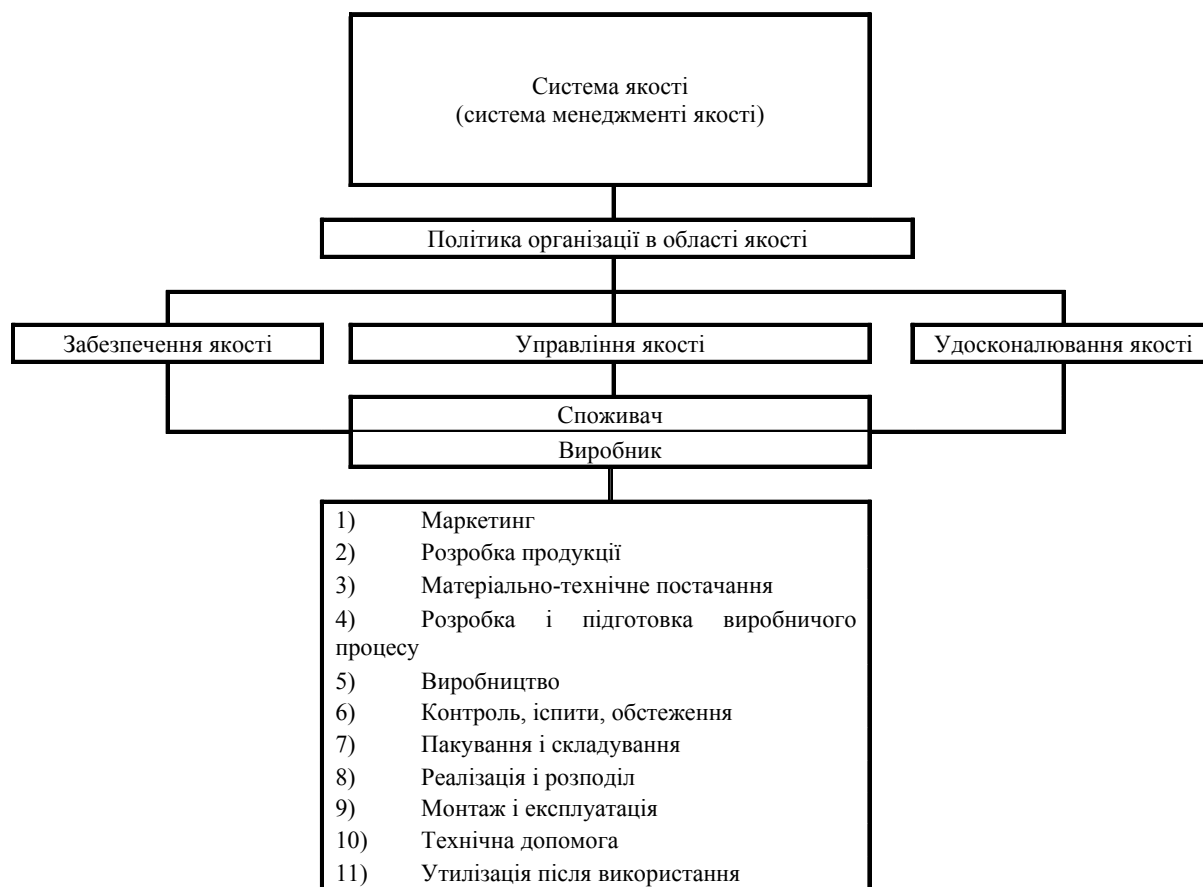

Рис. 1. "Петля якості" у системі менеджменту якості

Рівень якості робіт забезпечується за допомогою: розробки системи документованих процедур по зборі, обробці і аналізу даних; планування робіт з періодичним переглядом планів і їхнім коректуванням (якщо буде потреба); доручення виконання робіт кваліфікованому персоналу, що має у своєму розпорядженні необхідні засоби.

Якість проектування забезпечується шляхом: розробки і реалізації програми проектування, що включає контрольні крапки оцінки проекту на кожному етапі програми. Результати оцінки і аналізу підлягають реєстрації і відбиттю в технічних умовах і кресленнях; залучення до аналізу проекту представників різних підрозділів організації.

Якість постачання забезпечується наступними заходами:

1. Розробкою і реалізацією програми поставок.
2. Процедурями врегулювання спірних питань, що ставляться до якості поставок.
3. Організацією робіт із прийому, зберігання, видачі, а також із забезпечення схоронності матеріалів.

Якість виробництва забезпечується наступними заходами:

- плануванням виробничих операцій, докладно описаних у робочих інструкціях;
- технічним контролем виробничих процесів;
- створенням умов, що виключають можливість ушкодження матеріалів, напівфабрикатів і продукції в ході виробництва;
- перевіркою, калібруванням і випробуваннями встаткування, інструментів і оснащення.

Посилення конкуренції у вітчизняній сфері послуг вимагає від підприємств, які працюють у ній, впровадження сучасних методів і прийомів, що дозволяють забезпечити адекватне задоволення потреб людини, соціальних груп і суспільства в цілому з урахуванням раціонального використання наявних ресурсів, що розглянуто у [3, с. 163]. Слід розуміти, що для досягнення успіху підприємство повинно задовольняти споживача, а для цього необхідно постійно розвиватися та вдосконалюватися, тобто реалізувати на практиці основні ідеї сучасної концепції менеджменту якості. Сучасні методи менеджменту якості відрізняються соціальною спрямованістю у широкому розумінні. Вони були сформульовані на базі

розглянутих традиційних методів, але відрізняє їх, в першу чергу те, що усі вони повинні застосовуватись у комплексі з існуючими управлінськими, технічними, організаційними методами, на відміну від застосування послідовного набору спеціальних класичних методів.

Нині більшість українських підприємств усвідомила, що необхідні інноваційні, принципово нові методи управління персоналом та організацією в цілому, впровадження інноваційних проектів у виробництво. Це обумовлено головним чином розумінням позитивної ролі інновацій для виходу України зі складної економічної ситуації, як відомо з [4, с. 55].

Виходячи із пріоритету стійкого функціонування промислового виробництва в нестабільному ринковому середовищі, необхідно створити відповідний ринковий механізм забезпечення на підприємстві інноваційних процесів, що розглянуто у [5, с. 83]. Інновації необхідні в організаційній, виробничій, фінансовій, науковій сферах, оскільки саме в комплексі вони приносять найефективніший результат. На сучасному етапі загострюється конкуренція і підвищуються вимоги споживачів, тому постійні нововведення можуть стати одним із факторів отримання конкурентних переваг. Як переконує світова та українська практика, вміле використання всього потенціалу підприємства, раціональна організація та управління ним мають вирішальну роль, особливо в кризових умовах. Пошук ефективних організаційних форм управління нововведеннями, створення механізму інтеграції та координації діяльності в процесі розробки й впровадження нововведень вимагають підвищення уваги до інноваційного менеджменту як сукупності організаційно-економічних методів та форм управління у різних ланках і насамперед на рівні первинної ланки – підприємства, відомо з [6, с. 163].

Для ефективного функціонування організація (підприємство) повинна визначити й управляти численними пов'язаними видами діяльності. Діяльність, яка використовує ресурси і управляється з метою перетворення вхідних даних у вихідні дані, може розглядатися як процес. Застосування системи процесів у рамках організації (підприємства) спільно з визначенням і взаємодією цих процесів і керування ними можуть бути визначені як "процесний підхід". Перевагою процесного підходу полягає в оперативному управлінні, а також їх комбінуванні та взаємодії необхідної для збільшення задоволеності споживача шляхом виконання його вимог при розробці, впровадженні та вдосконаленні ефективності систем менеджменту якості, відомо з [7, с. 220]. Тому, система управління якістю, перш за все, передбачає сукупність елементів в що взаємопов'язані, взаємообумовлені і взаємодіють між собою та визначають цілісність, єдність, кожна з її складових не може існувати та функціонувати окремо, розглянуто у [8, с. 51].

Певна кількість продукції кращої якості (вищого технічного рівня) здатна повніше задовольнити суспільні потреби, ніж та ж або навіть більша кількість гіршого гатунку. Це означає, що підвищення якості (технічного рівня) продукції у кінцевому підсумку еквівалентне збільшенню її виробництва з меншими загальними витратами суспільної праці. Неухильне зростання ефективності виробництва на кожному підприємстві за рахунок якісних чинників передбачає чітке визначення і комплексне використання усіх можливих шляхів поліпшення якості виробів. Останні за своїм змістом та цілеспрямованістю можна об'єднати у три взаємопов'язані групи: технічні, організаційні і соціально-економічні, які показані на рисунку 2.

Серед технічних шляхів (заходів) підвищення якості продукції визначальне місце належить постійному удосконаленню проектування, техніко-технологічної бази підприємства. Це зумовлюється тим, що належне підґрунтя технічного рівня і якості виробів формується у процесі їх проектування. Саме у цьому циклі здійснюється комплекс лабораторно-дослідних і конструкторських робіт, спрямованих на забезпечення необхідних (бажаних) техніко-економічних параметрів зразків продукції. Про вирішальне значення стадії проектування для досягнення рівня якості у відповідності з вимогами ринку свідчить хоча б той факт, що понад 50% відмов технічних пристроїв спричинюється дефектами, допущеними при проектуванні виробів. Досягнення запроектованого рівня якості будь-якої продукції можливе лише за умови високої технічної оснащеності виробництва, застосування найновішої технології, суворого дотримання технологічної дисципліни.

До важливих і ефективних шляхів цілеспрямованого підвищення якості продукції, її конкурентоспроможності на світовому і національному ринках небезпідставно відносять поліпшення стандартизації як головного інструменту фіксації і забезпечення заданого рівня якості. Адже саме стандарти і технічні умови відображають сучасні вимоги споживачів щодо технічного рівня та інших якісних характеристик виробів, тенденції розвитку науки і техніки.

Ринкові умови господарювання передбачають активне і широке використання організаційних чинників підвищення якості продукції на усіх підприємствах. До таких чинників відносяться: запровадження сучасних форм і методів організації виробництва та управління ним, які уможливають ефективне застосування високоточної техніки і прогресивної (бездефектної) технології; удосконалення методів технічного контролю і розвиток масового самоконтролю на усіх стадіях виготовлення продукції; розширення прямих господарських зв'язків між продуцентами і споживачами продукції; вивчення і запровадження позитивного досвіду, накопиченого зарубіжними і вітчизняними підприємствами у галузі проектування і виготовлення високоякісних виробів тощо.

Нагальною потребою є розробка і використання різноманітних форм і методів дійового соціально-

економічного впливу на всю низку процесів формування і забезпечення виробництва високоякісної і конкурентоспроможної продукції. Формами і методами економічного впливу на ці процеси є перш за все узгоджена система прогнозування і планування якості продукції, встановлення прийнятних для продуцентів і споживачів цін на окремі види товарів, достатньо потужна мотивація праці усіх категорій працівників підприємства, а соціального – всебічна активізація людського чинника, проведення правильної кадрової політики, створення належних умов праці та життєдіяльності.

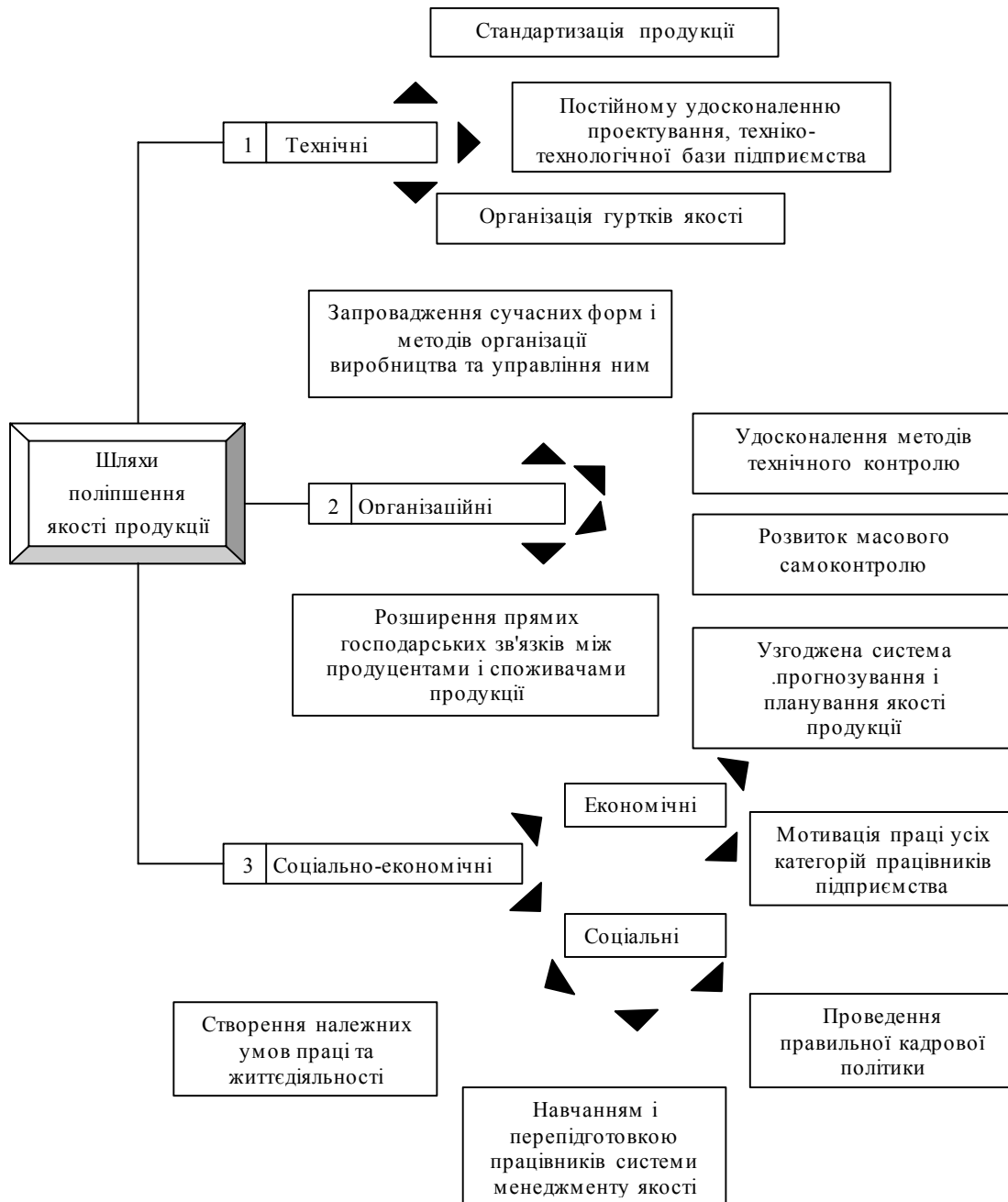

Рис.2. Шляхи поліпшення якості продукції

Висновок. Результатом ефективності системи якості є зниження витрат на якість, а визначені переваги впровадження концепції якості на підприємствах можуть бути використані в дослідженнях, що виконуються з метою діагностики якості послуг. Отже, очевидно, що запропоновані напрями розвитку системи управління якістю забезпечать переваги перед конкурентами в питаннях якості. Вважають, що впровадження запропонованих дій дозволить промисловим підприємствам бути дійсно ефективними та успішними, адже згідно з принципами якості успішними вважаються не ті підприємства, які просто виробляють продукцію відповідно до стандартів або вимог споживачів, а ті, які забезпечують високий рівень задоволеності споживачів, власного персоналу, взаємодії з постачальниками, допомагають у розв'язанні проблем суспільства і досягають при цьому високих фінансових результатів.

Література

1. Ткачук Л. М. Економіко-організаційні фактори забезпечення якості на промислових підприємствах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Л. М.Ткачук. – Хмельницький, 2010. – 17 с.
2. Управление качеством : учебное пособие / [Д. П. Лойко, О. В. Вотчениковой, А. П. Удовиченко, М. А. Котляр]. – 2-е изд. – Л. : Магнолия, 2010. – С. 237–240.
3. Горюнова К. А. Особливості впровадження концепції управління якістю на підприємствах сфери послуг / К. А. Горюнова // Вісник Донецького університету економіки та права. – 2011. – № 2. – С. 163–167.
4. Сільченко І. А. Методи управління нововведеннями на промислових підприємствах / І. А. Сільченко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 1(5). – С. 54–57.
5. Писаренко Б. А. Управління інноваційним розвитком підприємств / Б. А. Писаренко, Н. Б. Проценко // Вісник економічної науки України. – Житомир, 2010. – № 1. – С. 81–85.
6. Пожуєва Т. О. Інноваційна стратегія підприємства в сучасних умовах / Т. О. Пожуєва // Вісник економічної науки України. – Запоріжжя, 2010. – № 1. – С. 163–167.
7. Акопова В. Г. Системний підхід як методологічна основа організаційно-економічного механізму управління якістю послуг/продукції / В. Г. Акопова // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 3 (53). – С. 220–222.
8. Пархоменко В. М. Підходи до організації системи управління якістю: обліковий вимір / В. М. Пархоменко // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 2 (52). – С. 51–56.

Надійшла 17.08.2011

УДК 338.4

О. Ю. ШУМЕЙКО

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ОБҐРУНТУВАННЯ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті на базі статистичних даних досліджено процеси розвитку зерновиробництва в Полтавській обл. Прослідковано зв'язок витрат на 1 га з урожайністю зернових культур. Визначені основні напрямки інтенсифікації виробництва зернових культур у Полтавській області.

In article on the basis of the statistical data developments grain production in Poltava region are investigated. Communication of expenses for 1 hectare with productivity of grain crops is tracked. Certain basic directions of an intensification grain crops production in Poltava region.

Ключові слова: розвиток аграрних підприємств, ефективність виробництва зернових культур, інтенсифікація зерновиробництва.

Вступ. Зерновиробництво – одна із стратегічних галузей агропромислового комплексу України, оскільки зерно і продукти його переробки – життєво необхідні види продукції, від яких в значній мірі залежить добробут громадян, економічний, соціальний та політичний клімат суспільства, внутрішнє й зовнішнє становище держави, ступень її участі в міжнародному співробітництві. Полтавська область завжди займала лідируючі позиції щодо валового збору зерна та зернобобових у країні, однак дослідження ефективності діяльності окремих зерновиробників та галузі в цілому свідчить про значне відставання від західноєвропейського рівня. У сучасних умовах серед багатьох проблем аграрної економіки як на національному так і на регіональному рівні перше місце посідає проблема розвитку підприємств на основі всебічної інтенсифікації виробництва і тому є актуальною для дослідження. Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що у вітчизняній науці і практиці цей напрям розглядається багатьма науковцями, зокрема, В.Г. Андрійчуком, О.А. Бугуцьким, М.Ю. Коденською, В.О. Компанієм, Ї.Г. Кушніром, П.М. Макаренком, І.Г. Миколенко, С.В. Мочерним, О.П. Шевченко, А.Т. Опрією, І.В. Поповича, П.Т. Саблука, А.М. Стельмашука, О.М. Шпичака, Г.В. Черевка, О.П. Червінської та ін. Однак багато аспектів означеного питання ще являються недостатньо дослідженими і не знайшли свого практичного вирішення.

Постановка завдання. Підвищення рівня інтенсифікації виробництва зерна є важливішим завданням, від вирішення якого на державному та на регіональному рівні залежить забезпечення успішного розвитку агропромислового комплексу та подолання кризового стану в країні. Метою цієї статті є дослідження тенденцій у процесах нарощування обсягів зерновиробництва у Полтавському регіоні та визначення шляхів підвищення його ефективності.

Результати дослідження. Економічне зростання та інтенсифікація зерновиробництва як невід'ємні складові сучасної економіки сільського господарства, тісно пов'язані між собою. Змістом економічного зростання є забезпечення стабільності і нарощування обсягів виробництва високоякісної продукції з одночасним підвищенням його ефективності. Збільшення кінцевого продукту і доходу можна одержати шляхом або залучення більшого обсягу виробничих ресурсів, або продуктивнішого їх використання. Якщо